

עצמית

גליון
התבוננות
והדרכה
בדרך
העולה

פרשת חיי שרה
תשפ"ה

גליון ל"ח

שלהבת עולה

לפום צערא אגרא

משה עומד מבלבל וחסר אונים, למה?! למה תמיד זה קורה?! איך זה שבעת עוסקי בחיי שעה אני מלא מרץ, המח והלב נהפכים המה לשותפים מלאים עם כלי המעשה בריכוז מוחלט. אמנם מאידך כשאני נעמד להתפלל הכל נתקע, הראש משוטט במחוזות מרוחקים, מתאמץ ללא הרף לחזור ולקשר את המחשבה לדיבור ללא הצלחה יתירה, וכן בעסק המצות, תמיד הקשיים נערמים והדרך ירט לנגדי, כאילו מן השמים נלחמו הכוכבים ממסילותם להטרידני, ורק עמל ויגיעה המתשת כוחו של אדם, היא מנת חלקי בבואי לעבוד את צורי קוני.

הארה נפלאה מאיר לנו הרה"ק בעל ה'קדושת לוי' ז"ע בפרשתו, אחר הביאו את דברי הרמב"ן ז"ל שמבאר כי בעת ששאבה רבקה לעצמה עלו המים לקראתה, אמנם בעת שאיבת המים לאליעזר כתב לשון 'ותשאב' כי היתה צריכה לרדת אל הבאר לשאוב. **זה לשון קדשו:** ותקשי היא גופא, למה אחרי כן בהשקותה את הגמלים לא עלו המים לקראתה. ונראה בסייעתא דשמיא, דאמרו חז"ל (ברכות יג.) דמצות צריכין כונה, והעיקר במצות הוא המחשבה שעושה בזה רצון הבורא, ולהכי בפעם ראשונה דבדעתה היה לשאוב המים לצורכה, גלל כן עלו המים לקראתה שלא תטריח עצמה, כיון שכונתה היה לשאוב לצרכה, מה שאין כן בפעם שניה שכונתה היה לגמול חסד, להשקות הגמלים של אליעזר עבד אברהם, לא עלו המים לקראתה, **שכשאדם עושה מצוה, יותר נחשב לעשות פעולה, שבעשותו פעולה לשם מצוה, נחשב לו יותר למצוה, והבן, עכ"ל.**

ועל ידי עבדיך הנביאים כתוב לאמר (מאור עינים פר' יתרו) כי מתחלה צריך להטריח עצמו בעבודה וכו' כי לולא זה שהיו צריכים לטרוח מקודם לא היה נחשב לעבודה, עד כדי כך! הרי לנו יסוד גדול המזהיר באור יקרות את כל ענין היגיעה והטרח בעבודת ה', כי לטובתנו היא, כמה שהאדם מתאמץ יותר, כל קורטוב של יגיעה וזיעה של מצוה, כל מניעה שהקב"ה מזמין לפניו, היא היא אשר מרוממת את חשיבות המצוה ומעלהו לשמי מרום.

ונסיים במרגלית יקרה שמצאנו בכתבי הקודש (דברי תורה, ליל ש"ק ח"י שרה תשע"ט) 'די שבתים זענען זייער הויכע שבתים, שאנו קוראים בתורה ענין החסד של אברהם ושל רבקה, מ'קען זיך אויסבעטן אסאך, נישט נאר בעטן וואס מ'דארף נאר אויכעט מ'זאל וויסן וואס מ'דארף, יעזור השי"ת מ'זאל אויסבעטן אלעס גוטס ברוחניות ובגשמיות, בני חיי ומזוני, ונזכה לגאולה שלימה בב"א.

א פרייליכע שבת קודש!

(הרה"ג ר' ישראל פסח שמעורלער)

הרה"ג ר' יושע בינדיגער

התבוננות והעמקה
במעלות העבודה

עלות במעלות

א חסידי'שע חבורה

שבבריאית הבריאה הטביע השי"ת צורך הנפש לחיות באחדות עם אחרים, ומי שיושב בדד הרי אינו מן היישוב, וצדיקים גילו לנו שבאחדות זו יש בה מעלה גבוהה בעבודת השי"ת. ונמצא שאלו שמתאחדים באופן אמיתי ומשתדלים לחשוב על צרכי חבריהם ומוותרים משלהם להנאת אחרים, הרי יש כאן תענוג רוחני וגשמי יחד, ולא ימלט שירגיש במשך הזמן הנאה אמיתי מאחדות הנרצה. וכמו שרואים בחוש בס"ד שכמעט לא נמצא בחור שאינו מגיע לחבורה שלו באופן קבוע, ואף כשיש סיבות ומניעות לביל שיש הם מבקשים לשבת לביל הקודם [באופן שאינו מפריע לסדרי הישיבה], ולכן אלו שעדיין שואלים מה תועלת בהחבורה, הם אלו שעדיין עומדים בחוץ ולא הרגישו עדיין הטעם האמיתי של "זיך אוועק געבען פאר יענעם".

ומ"מ אף שמרגשים הטעם הטוב והנפלא, עדיין צריך להיות לפני עיניו, שבס"ד הוא זכה שיש לו חבורה אמיתית, אבל אולי נוותר ע"ז דהרי ללמוד תורה הוא צריך. רק התירוצו הוא, **שאני עושה כן בגלל שזה רצון השי"ת שנתגלה לנו ע"י הצדיקים, ואז יזכור מה שנתבאר במאמר הקודם.**

ולכן אם מרגיש בחבורתו שיש דעות שונות, אדרבה הרי הגיע לתחילת הדרך לחשוב על חשיבות הזולת אף שאינו דומה לו ממש, ולוותר מצרכי עצמו, שאם בידידיו אינו יכול לאחד, איך ימשיך בתפקיד הנרצה לאחד כל ישראל היראים יחד, כנ"ל.

צוקער זיס

ונסיים, בדברי הרה"ק ר' יחזקאל מקוזמיר ז"ע ששאל מה היסוד של חסיד אמיתי?

וביאר ע"פ מה שרואים להלכה שיש סוכר רגיל, ויש קנה סוכר, והחילוק ביסודם הוא שקנה סוכר הוא מתוק לעצמו אבל אין לו יכולת להמתיק לאחרים, אולם חסיד אמיתי צריך להיות כסוכר הרגיל שנשם בתוך המאכל, וכל כולו מתערב להמתיק לאחרים, **ער זאל אין גאנצען צו גיין, א בי ס'זאל זיין זיס פאר יענעם.**

בהמשך למאמר הראשון שהיה לקראת התחלת הזמן, ששם בעיקר היה הדגוש על חשיבות החבורה בזה ובכא וכמה הפליא כ"ק אד"ש בדיבורים על ענין זה, עדיין נשאר לנו ללבוש מהו ההגדרה של חבורה שעליו דברו הספה"ק והצדיקים זיעוכ"א.

למה לא לעשות חבורות מעדות מפורזות?

פעם שמעתי מכ"ק אד"ש בשם החוזה מלובלין ז"ע, לברר הענין שעושים חבורות בין אברכי ובחורי אנ"ש, דהלא יסוד החבורה הוא לאחד לבבות ישראל כולם יחד, וטוב יותר שיקחו מכל העדות ולאחד אותם, דהרי לדאוג רק לחברים "שלו" הרי זה ח"ו כמדת החסידה שהיא מעופות הטמאות, כיון שמתחסד רק עם מינה. אלא ודאי דהמטרה הסופי הוא לאחד כל כלל ישראל היראים והשלמים יחד, אולם א"א להתחיל בדבר הקשה, ולכן מתחילים לאחד באלו שמכירים אותם כבר, וכשיצליח בס"ד להסיר מנגעי עצמו ויתחיל לחשוב על הזולת לכל צרכיו ועניניו, אז יכול לעלות בסולם המעלות ולאחד גם אלו שרוחקים יותר.

והיינו שיסוד החבורה הוא מלשון 'חיבור', וכל מטרתה הוא שאיחוד הלבבות של כלל ישראל הוא יסוד גדול ושורש עיקרי בעבודת השי"ת, ואפשר להגדיר החבורה בלשון זה 'קבוצה ידועה שמתאספים יחד באופן קבוע מיט א געשמאקייט כדי לאחד לבבם יחד', ומובן בזה מה ששמעתי מכ"ק אד"ש דאפי' אם לא ידברו שום דבר תורה ובלבד שלא ידברו ח"ו דברי איסור או ליצנות ח"ו, הרי קיימו עיקר המטרה, כיון שהתאחדו יחד בקירוב הלב.

התענוג שבחבורה

ולפי האמור הרי אם בא לחבורה רק לקיים "הענין הקדוש" של צדיקים, ואינו עוסק בהתעלות באחדות החברים, הרי באמת לא קיים הענין כלל. ואפשר להוסיף

למדני לעשות רצונך

עבודות נשגבות או - לעשות רצונך? = איך שמח הבעל שם טוב על שלא יזכה לעולם הבא? = דבוק בצאנו או דבוק בה? = שיר השירים או שטיפת סירים? = לעשות רצונך!

אם לקבל לרב את הרה"ק מסאטמער ז"ע שהיה נכד השימח משה, או איזה נכד של הרה"ק מצאנו, נתאספו ובאו בעלי הדיעה וכתובם קראו להרה"ק מנאסוד לומר דברו.

לפליאת הנוכחים צידד הרה"ק מנאסוד מפורשות בבחירת הרה"ק מסאטמער דווקא כאשר ראה בו שמתאים יותר לתפקיד זה. נכד הרה"ק מצאנו מיחה ותמה - איך הכבוד לנכד של הרה"ק מצאנו נענה הרה"ק מנאסוד בתקיפות: וכי מה יש לנו עם צאנו? כל השייכות לצאנו הוא מפני שצאנו הוא רצון ה', ואם צאנו אינו רצון ה' אין לנו שום שייכות עם צאנו!!!

פעמים שאדם מקושר בעבודת מסוימת דווקא, והיא אצלו הערך העליון כשלעצמו, ושוכח שהשייכות שלו לערך זה הוא מפני שזוהו רצון ה', וצריך להיות דבוק בענין בעצמו.

וואס האבן מיר דען מיט תורה, וואס האבן מיר דען מיט תפילה, מיט שבת וכו' הלא רק מה שדברים אלו הם רצון ה'!

ואכן כשכא נפק"מ - היינו שרצון ה' הוא שיהיו בטלים כל החשבונות והענינים, וכבר אמר חכם אחד יש אברך שאומר שיר השירים כהכנה לשבת, ויש אברך ששוטף סירים כהכנה לשבת כאשר נצרך לעזור בביתו, זה ב'שירים' וזה ב'סירים' ובלבד שייכוון ליבו לשמים.

ובהנהגות הצדיקים ראו תמיד איך שגם כשעשו ענינים נשגבים, לא טעו לשכוח את המטרה האמיתית ולכן כשהדבר הנשגב אינו רצון ה' אלא דבר אחר ביטלו את תשוקתם אפי' הרוחנית, למען שמו באהבה בביטול גמור לרצון ה'.

וכפי שמרגלא בפומיה דכ"ק מרן רבינו שליט"א אשר אחד מאנשי ירושלים התענה פעם תענית הפסקה, דהיינו תענית המתחלת ממוצאי שבת ועד שבת, ובהגיע יום שישי בצהרי היום כאשר בעוד כמה שעות יעריב היום ותסתיים התענית, ישב והגה בתוספות, ונתייער בו ולא הצליח להגיע בו לבהירות, ושיער בדעתו כי זה בא מחמת ששרוי בתענית, ולפי חשבוננו הבין שרצון ה' הוא שיעדיף הבנת התוספות על פני התענית הפסקה, והפסיק תעניתו ואכל ושב להתייגע בתוס', זאת בעוד שהיה יכול ללמוד את התוס' בעוד כמה שעות.

והכל מפני שלא ב'תענית הפסקה' היה דבוק, אלא 'ברצון ה'' היה דבוק, לא עבודה כזו דווקא ולא אחרת, אלא לעבוד את ה'.

ולכן:

הבה נשאף כולנו לשים את רצון ה' בראש מעיינינו, ולא את חשבונותינו הפרטיים או תשוקותינו הרוחניות. נשאל את עצמנו תמיד: מה רצון ה' ברגע הזה? נחיד את ליבנו למען עבודתו באמת ובשלמות, בין אם זה ב'שירים' ובין אם זה ב'סירים'.

בואו ונקבל על עצמנו להיות דבוקים באמת, לא רק במעשים, אלא בכוונה טהורה ובמסירות מוחלטת לרצון ה' יתברך.

"אשיש בה"

לעשות רצונך אלוךי חפצתי, משאלת הלב ההומה של כל יהודי, לעשות מצוות לא נאמר, להיטהר ולהתקדש לא נאמר, אלא "רצונך" מה שהוא הרצון שלך, זהו שחפצתי לעשות. פנימיות איש ישראל כשכא לעשות מצוה, עיקר תענוגו בעומק לבב הוא ממה שממלא את רצון ה', לא רצוני בעצמי להתעלות בלבד, וכדו', אלא להיות כלי שעל ידו יהא נעשה רצון ה', "לעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו", נטול מרצון עצמי, וכפי שכתב הרה"ק ר' לוי יצחק מבראדיטשוב ז"ע בספ"ק קדושת לוי (בקדושות פורים) "שוש אשיש בה" שוש - אגיל ואשמח שהנני זוכה "אשיש" לשון אפעל שהנני זוכה לפעול שמחה "בה".

ואכן מדגיש שם איך חיוב גמור על כל אחד להאמין שע"י שממלא את רצון הש"ת מתעוררת שמחה גדולה לפניו יתברך, ושלזה צריך להיאזר בגאות להאמין שבמעשיו נעשה נחת רוח לבורא יתברך שמו, ומעשיו פועלים לעילא ולעילא בכל העולמות המתמלאים שפע רב ע"י כל עובדא טבא.

לשמוח בהעדר עולם הבא

אכן יש עוד תועלויות רבות ע"י כל מצוה שאדם עושה, הן בגשמיות, ובעיקר רוחניות, אך הדרגה הגבוהה היא שהאדם דבוק כ"כ בה', עד שאינו חפץ לעצמו מאומה, אך לא הרגשות נעלות, או עוה"ב, רק לעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו.

וכפי אשר ידוע המעשה מהבהעש"ט הק' אשר הבטיח פעם לאיזה איש זרע של קיימא, והלה לא היה מסוגל לכך בדרך הטבע. והכריזו מן השמים שיען אשר עשה כדבר הזה לשנות סדרי בראשית, איבד את כל חלקו בעולם הבא. באותה שעה שמח הבעש"ט שמחה גדולה על אשר יזכה מעתה לעבוד את הש"ת ללא פניות תשלום גמול.

אכן, כל זה הוא דרגה גבוהה מאוד, שלא יהא לאדם שום רצון נוסף אפי' רוחני, רק שעכ"פ בנוגע לחלק הכפועל של עבודת ה' יש מן הצורך לחדד אצל עצמו להיות דבוק בנקודה עצמה ולא בענינים צדדים. דהיינו שכשכא לפניו נידון כיצד לנהוג, פעמים שהלב נוטה לאיזה עבודה נחשבת או שליבו מקושר אליה יותר, אבל צריך שישים מגמתו בעבודת הש"ת למלא רצון קונו, ולא לבחור בעצמו את העבודות אשר יקח לו להתדבק בהם.

דכיקות בצאנו?!

מעשה נפלא יש המחדד היטיב נקודה זו, הרה"ק ר' אברהם יהושע פריינד מנאסוד - מקושר היה בכל לבבו ובכל נפשו בהרה"ק הדברי חיים מצאנו ז"ע, שהתבטלותו אלו לא ידעה גבול, כשאמר לפניו על גוי זקן שחולה ואותו גוי "ראה" את הרה"ק מצאנו הלך לבקר, וקם קימה שיש בה הידור בפני מקל של הרה"ק מצאנו.

מעשה היה בעיר אחת שהיתה בגלילות בעל הישמח משה והדברי חיים מצאנו, ונתהווה נידון

סדרי הלימוד והתפילה בישיבה

אין לי כח להתפלל כל יום בישיבה, האם יש חסרון ללכת להתפלל בשטיבלעך?

אומר האמת, שהיה חידוש אצלי ששמעתי שבישיבתנו הק' ישנם ג' כחורים שמתפללים במנינים בשטיבלעך [באיצקוביץ וכדומה]. ויש לעורר בזה שחשוב מאוד לדעת נחיצות התפילה בישיבה דווקא, ולא במנינים מחוצה לה, ואף נראה שיש בזה ענין של קידוש השם.

כידוע כל יום מהחיים הוא חשיבות לעצמו, וכל יום ויום הוא יחידה מיוחדת בפני עצמה. וכאשר קמים יום אחד מאוחר ומתפללים במנינים שונים, כל סדר היום אינו על אופנו, ויש חסרון ביום שלם מהחיים, ולכן חשוב לכל אחד לקבוע סדר היום, ולהגדיל עצמו במהלך חיים באופן מסודר לכל יום.

האם החסרון להתפלל בשטיבלעך הוא גם כשאני מתפלל באותו זמן שמתפללים בישיבה, ואין זה מפריע לסדרי הישיבה?

יש מעלה להתפלל דווקא במקום שלומד, שהרי הפליאו חז"ל באומרום (ברכות ה) "מאי דכתיב (תהלים פ"ב) 'אוהב ה' שערי ציון מכל משכנות יעקב' - אוהב ה' שערים המצויינים בהלכה יותר מכל בתי כנסיות ובתי מדרשות", ושם ברבינו יונה (ד. מדפי הר"ף) ועוד ראשונים ביארו את גודל החביבות בתפילה במקום המצויין בהלכה, וביותר במקום זה שמעיינים בתורה ועוסקים בתורה כל היום ועושים בה ציצים ופרחים, שבמקום כזה גם יש סיוע לתפילה, וגם התפילות מתקבלות יותר.

וכך כתב גם הישמח משה (תולדות ד"ה א"י אם הרב) דשערים המצויינים בהלכה הכונה על מקום שעושים ציצים ופרחים בהלכה ולומדים בעיון, דבזה מקדשים המקום שיתקבלו התפילות מיט אן "אנדערע פנים".

ידוע גודל החיוב לקבוע עתים לתורה, האם חיוב זה שייך גם לבחורים הלומדים כל היום?

כתבו הספה"ק שאף שמחוייב אדם ללמוד יומם ולילה, ואסור לבטל רגע מן התורה, מ"מ יש חיוב לעשות זמן קבוע ללימוד. ורבים חושבים שזה שייך רק כמי שעסוק בפרנסתו כל היום. אמנם בספר וצוה הכתן מתלמידי הרה"ק ר' פנחס מקאריץ ז"ע כתב שזה חיוב איך למי שלומד כל היום, שהרי יש זמנים שנצרך לאדם לסדר בהם עניניו הנדרשות לקיום הגוף, ולזאת צריך שיהיו זמנים שהם יהיו בקביעות בת לימוט, שבהם בשום אופן לא ישתמש עבוד דברים אחרים.

אולם הגם שכל אדם יכול לקבוע זמנים לעצמו מתי שירצה, אבל בחוויי ישיבה שיש להם זמנים קבועים לסדרי הלימוד, כל זמני ה'סדרים' נכנסים בכל "קביעות עתים לתורה", ולכן צריך להחזיק בהם באופן החזק ביותר, ויקפיד שלא יטה מהם אפילו מעט, ולא יזיזוהו שום דבר ושום הצטרכות שמוטל עליו לעשות, או מה שנצרך לאכול ושאר דברים.

וכמוכן שכל בחור אף בשעה שאינו קבוע לסדרי הלימוד, הראש צריך להמשיך להיות תמיד מונח בלימוד, לחשוב בתורה, ושיהא טרוד לתרץ איזה דבר לימוד, וכשהולך לישן או בשעת האכילה או בעת הליכותו יהא מוחו טרוד להבין איזה פשט בתוס' או לתרץ תוס' מוקשה, וכך תהא המחשבה נתונה בעיני הלימוד תמיד, אמנם עכ"פ עצם הקביעות של לימוד וללמוד בזמני הסדרים, על כך מחוייב לראות שלא יפסיקו דבר מזה.

בחור בן שנתיים

חלק הנשמה של היום. ובזה מובן ג"כ למה יש לנו עבודת היצר כל יום מחדש.

והקאזניצער מגיד (עבודת ישראל אבות פ"ו) מחדד את הדברים יותר: "מים לידת האדם יש לו חלקו בתורה, ובכל יום מאיר בו ניצוץ וחלק אותו היום מה שצריך אותו היום לתקן כי לכך נברא, וכל יום הוא ענין משונה מחבירו. וגלגל כן ראוי לאדם שישים אל לבו לבל יעזוב ימיו ח"ו, והוא שיהא שוקד תמיד בדבר ה' לבל יפול דבר ארצה ולא יבטח על ימים הבאים, כי במה ישיג זה היום שעזב בלתי עבודת ה' יתברך, נמצא ימיו חסרים ומי ישלם לו. וגם אף באותו היום עצמו לא ידחה שחרית על ערביה וכן להיפך, כי כל אחד בפני עצמו הוא ענין לעצמו. ולכן מן הראוי שלא יעזוב אף שעה אחת מעבודת ה' יתברך לבל יאחז חסר שום דבר".

ואל לנו לדאוג מנין הכחות לזה, כי כל יום מקבלים כחות חדשים להצליח לעשות מה שמוטל עלינו ביום זה, כמ"ש הקדושת לוי (ראיה): "הוא יתברך נותן בכל יום בהירות חדש, ומשפיע חסדים חדשים, ואדם העובד שמו יתברך מקבל עליו בכל יום בהירות ושכל חדש מה שלא היה יודע אתמול" (וכע"ז האריך במתיקות לשונו העריכי נהל בראשית דרוש כג, וע"ש שלה"ג דרוש ג).

מה עלי לתקן היום?

אם בכל יום מיד כשנקום בבוקר נחיה עם תחושה זו שהיום יש לי עבודה חדשה לעשות ולתקן, יהיה לנו הרבה יותר קל להפנים שאכן יום זה לא יחזור יותר לעולם, ועלינו לנצלו עד הסוף. ובאמת זה שאתמול היה לנו מוחין דגדלות, והיום מוחין דקטנות, אינו סיבה כלל לייאוש, אלא להיפך זהו סימן שהעבודה שלנו היום היא לעבוד את ה' בעמל וביגיעה דוקא, ובזה לעשות נח"ד להבורא ית'.

וכמ"ש העבודת ישראל (אבות פ"ג) שאינו דומה עבודת ת"ב לש"ת, וכן אינו דומה עבודת כל חשון בשפלות לעבודת כל תשרי בהתנשאות. וז"ל: "מה שיוכל אדם לתקן בט' באב שהוא בשפלות, אינו יכול לתקן בשמחת תורה, וכן להיפך. כי חרוצים ימיו של אדם, ובכל יום ויום צריך אדם לעשות תיקונים שנחרץ עליו דבר יום ביומו, ומה שיוכל לתקן ביום זה לא יוכל לתקן למחר, כי למחר צריך לעשות תיקונים אחרים וללקוט אבנים טובות ומרגליות".

וכ"כ האר"י הק' (שעה"כ סדר שבת): "ובכל יום ויום ובכל תפילה ותפילה, מתבררים ברורי נצוצות חדשות שלא נתבררו מעולם עד העת ההיא". והאריך בזה האור המאיר (קהלת ד"ה ועפ"י הדברים) עפ"י משל מהבעש"ט, ובת"ר כתב: "בכל יום שאנו מתפללין, תיקוני התפלה אינם כי אם שמונה עשרה אחד... ומי שחלק לו אלקים בבניה, נפשו יודעת שאין תפלה אחת דומה לתפלה ב' בשום אופן, ומה שמתקן בשחרית אינו מתקן במנחה ובערבית... וכל עוד שמשג רוממות אלקות בבחינה מיוחדת, נולד אצלו התעוררת וחשק האהבה, להוציא דיבור לפני אלקים בדחילו ורחימו כאלו עדיין לא התפלל מעולם, כי אם עתה מחדש" (ועי"ש שמי שמתמיד בזה, זוכה לבסוף שמתמיד תהיה אצלו העבודה מיוחדת ובהתלהבות עיי"ש).

וזה היה עבודת הצדיקים. וכמו שהעידו על הה"ק רמ"מ מויטעבסק ז"ע, שהיה אל עבודת הקודש של שב"ק, בהרגשה נעלית כאילו מעולם לא היה שבת, וכן לא יהיה עוד. וכן היה נגיש הרה"ק החוזה מלובלין אל עבודת התפילה (כמו שהעיד עליו הישמח משה, רב טוב חיי שרה).

יענקל: אני יוצא מאכן מעודד ומחוזק. אבל נפשי עגומה, כיצד ניתן לחיות עם הרגשה כזאת, זה גורם למתח ולחץ! ועוד, מה אעשה עם כל הימים שעברו לבטלה, וכי הם נאבדו לנצח?

ר' יהודה ליב: זמנינו תם, ותצטרכו להמתין לשבוע הבא כדי לקבל תשובה. בינתיים תתבוננו במה שדיברנו, ותנסו להחדיד את אצלכם.

ה' אין לו שום אחיזה. שהרי כל אדם רוצה לחיות כמה שיותר ימים ושנים, ומי שמבטל יום אחד לריק, הרי הוא עובר על "לא תרצח", וכמו מי שרואה את חבירו שוכב על ערש דוי ויודע שהוא הולך למות בוודאות מחר, והוא מנתק ממנו את מכות הנשמה כדי שימות יום אחד לפני, אז הוא רוצה, וכבר אמרו חז"ל שמחללים שעה על הצלת חיי שעה. כמו"כ ביטול עבודת ה' יום אחד או רגע אחד זה רציחה של אותו יום ושעה (עי' דרך פקודין מ"ה ל"ד בשם הה"ק רמ"מ מרימנוב).

וכמו שהארי"י המפרשים לפרש מש"כ באברהם אבינו שהיה "בא בימים" - שניצל את כל ימי חייו כראוי. ומי שחי מאה שנה אבל ביטל את רובו, הרי זה נחשב כמי שחי רק עשר או עשרים שנה, והימים עצמם צווחים ומעידים כנגדו כבי"ד של מעלה (עי' זוה"ק ויחי רכ"ד, שלה"ה בפרשתן ד"ח כח, פנים יפות בפרשתן ד"ה עוד איתא, דח"ת"ח טבת תקצ"ט, תפא"ש יתרו ד"ה א"י נביע"ד). וכמו שאמרו חז"ל: "אמר רב יוסף, כי הוי"ן בי רב הונא, יומא דמפגרי ביה רבנן אמרי האידיאן יומא דשפמי הוא", שיום זה נאבד מהם (שבת כ"ט).

זושא: ודאי שהטענה אינה טענה, אבל בכל זאת היצר מדבר אל הרגש ולא אל השכל, כיצד עומדים נגדו כל יום עם התחדשות?

ר' יהודה ליב: כבר הקדשנו לענין זה בעבר כמה חבורות. ואחד מהעצות ע"ז הוא לדמיין כשאתם קמים בבוקר, כאילו אליהו הנביא מודיע לכם שזה היום היחיד שלכם לחיות.

וכמו שהח"ח (אהבת חסד ב, יא בהערה) מביא בשם גדול אחד שפירש את הפסוק "היום הזה ה' אלקיך מצוץ לעשות את החוקים האלה..." שצריך לשער בפנפוש ג' דברים: א. שאין לו אלא יום אחד לחיות - ולא יניח מעבודת ה' למחר. ב. שאין לו אלא דף גמרא אחד מה שהוא עוסק בו עתה - לאפוקי מהיצר שמרפה ידו בטענה: כמה תהיה מוכרח עוד לעמול משך זמן רב עד שתגמור הסדר או המסכת. ג. שהוא היהודי היחיד בעולם ובו תלוי קיום העולם - לאפוקי מהיצר שמטעהו שיש אנשים אחרים מיקימי התורה כראוי.

בערל: הדברים נכונים. אבל תכלית, כיצד אפשר לדמיין ולחשוב כאלו לא היה אתמול, ולא יהיה מחר?

למה פלוני חי מאה שנה ואלמוני חי רק שבועים?

ר' יהודה ליב: אתה מגיע מכוון המחשבה הנפוצה, כאילו כל יום חוזר על עצמו, ותפקידנו להתחזק לעשות היום שוב מה שעשינו אתמול. אבל האמת היא שזה אינו נכון כלל.

האזה"ח הק' (ויחי) מגלה לנו דברים מכבשנו של האר"י הק': הנשמה שלנו אינה נשמה חדשה, אלא מגיעה אלינו בגלגול לתקופה קצובה. יש מי שחי מאה שנה, ויש מי שחי רק שבועים. למה זה כך? כי הנשמה מורכבת מהמון חלקים ["ניצוצות"], וכשהיא מתלבשת בצלם האדם, אינה מגיעה בשלימותה. אלא בכל גלגול מגיעים כמות מסוימת של חלקים ממנה. וכפי מספר חלקי הנשמה הלבושים בצלם האדם, כך יהיו ימי שני חייו.

תפקיד האדם לקיים מצות את ה' כל יום, וע"י זה יתקון חלק אחד מנשמתו. ולכן ימי חייו הם כפי מספר חלקי נשמתו. ובסיום היום כשהאדם הולך לישון, אזי אם עבד את ה' כראוי באותו יום, נתקן חלק מנשמתו השייך ליום זה. אולם אם ח"ו לא היה כראוי, נשאר אותו חלק נשמה פגום. ובסיום ימי חייו, מתאספים כל חלקי נשמתו, ואם הוא תיקן את כולם הוא זוכה לאור ושמחה וכבוד ויקר, וח"ו להיפך.

הרי לנו, שכל יום פועלים תיקון חדש, שאין לו שום קשר לאתמול או למחר. וא"כ לא צריך "לדמיין" כאילו אין אתמול ומחר, אלא זהו האמת, כי ניצוץ הנשמה של היום נולד בתחילת היום ומת בסוף היום. וממילא אין כל הימים מקשה אחת. אלא כל יום יש לנו עבודה חדשה להאיר את

תחושת תסכול

מיד בכניסתו ל'חבורה', הבחינו בני החבורה בפניו הנפולות של יענקל. האחדות והאהבת חברים השוררת בין בני החבורה, גורמת להם מיד לחוש איש בכאבו של חבירו.

יענקל: אשתף אתכם ברגשותיי. בקושי עבר חודש מהימים הנוראים והחגים, שבהם היינו טפח וטפחיים מעל הקרקע, אחוים ודבוקים בהקב"ה. הייתי בטוח שתחושות אלו יליו אותי לאורך זמן. ואכן התחלתי את הזמן מיט א גרויסע התחדשות, עם שאיפות ותקוות ענקיות. ויהי מקץ שלושה שבועות מתחילת הזמן, עדיין רחושי מרחשי שפתינו מירח האיתנים, אבל אני מוצא את עצמי עמוק בתוך תרדמת החורף הארוך והקר.

הכנה למתקפה

ר' יהודה ליב: כבר דיברנו בתחילת החודש, שכל עבודת ירח האיתנים הוא מילוי מצברים והכנה נפשית ורוחנית, לעבוד את ה' דוקא בימים אפרוריים כאלו. ואף אחד לא חשב לרגע שהיצה"ר מת ונתבטל מן העולם, כשאחזנו באמצע זקתק "ה' הוא האלוקים" בנעילה, או ב"אתה הראת" של שמחת תורה. אבל זה כן, קיבלנו אז המון כחות לעמוד נגד היצה"ר.

משל למה הדבר דומה, כשצבא של מדינה אחת רוצה לצאת למתקפה נגד המדינה היריבה, הוא מכין היטב את החיילים במשך חודש שלם עם אימונים קשים, לחשל ולחזק אותם לעמוד במצבים הקשים ביותר מול האויב. וכן עם החדרת ההערצה אל המלך והמדינה, כדי להרים את המורל ורוח הקרב.

המטרה ברורה. כשהחייל יזרק לשדה הקרב, ויעמוד מול האויב השולף את נשקו מולו, וזאת כאשר הוא מותש אחרי שלושה שבועות של לחימה, עם מחסור חמור באוכל ושינה. הוא לא יתייאש ויכנע, אלא ילחם בכל הכח, עד לנצחון.

זהו המטרה של הימים הנוראים, לשטוף את נשמתנו שהתרחקה מהקב"ה, לקרבה אליו חזרה, ולהחזיר בנו כחות חדשים לעמוד מול המלחמה הגדולה - היא מלחמת היצר. נכון שיש פה ושם נפילות ואבידות, ולא תמיד מצליחים להכניע את האויב. אבל כל זמן שלא הרמנו ידיים ונכנענו, הנצחון שלנו מובטח.

דוד"ל: כל כך קשה להילחם עוד יום ועוד יום, למה שלא נצליח פעם אחת ולתמיד לסיים עם היצה"ר, ולשבת בשקט וברוגע, וזהו?

מרדכי: ועיקר הקושי הוא, כשאני יודע שיש לפני זמן שלם להתמודד ולתקתק יום יום עם בקושי קצת מנוחה באמצע, ואפילו עד חנוכה יש עוד הרבה זמן. מחשבה זו גורמת לי לייאוש ורפיון כשאני מתעורר בבוקר וקשה לי לקום מוקדם, או כשמתחיל הסדר ובדיוק אז מתחשק לי לשוחח עם החבורות.

יענקל: גם אני מרגיש כך, כל יום חוזר על עצמו בלי שום הבדל. אז לא נורא שיום אחד אתרשל קצת, אולי מחר אתחזק שוב.

רק 43,799 ימים...

ר' יהודה ליב: עיקר הקושי הוא התחושה שיש לפניכם זמן ארוך של חמשה חדשים שכולם מקשה אחת, וממילא למה להשקיע ברגע זה לעמוד מול נסיון שמגיע אלי. יש אנשים שיש להם ראייה יותר רחבה ממכם, והם רואים את עצמם בתוך מקשה אחת של מאה עשרים שנה, שזה 43,800 ימים. ולכן הם חושבים שלא יקרה כלום אם יתרשלו היום, ובחשבון הסופי יהיה להם רק 43,799 ימים מוצלחים.

אבל זה ממש לא נכון. כי מלבד שהחייב על האדם לעבוד את ה' כל רגע, והטענה כאילו יש עוד הרבה זמן לעבוד את

מעשה עולה

ב"נתיבות" - לב לבלב

בשעת צהרים

בבית הקדוש אשר בעיר נתיבות, ערב יומא דהילולא של הרה"ק ר' מנחם מנדל מויטפסיק, פונה הרה"ק רבי ישראל אבוחצירא ז"ע לפני הבית בבקשה שיכינו סעודה גדולה לכבוד יומא דהילולא של בעל "פרי הארץ".

דא עקא שבשעות אחר הצהרים תקפה אותו חולשה גדולה עד שנאלץ לשכב שעות ארוכות במיטה, רבים שרצו להכנס אליו באותו היום הושבו ריקם מחוסר ברירה, וכמוכן - הבינו בני ביתו - כי סעודה כבר לא תערך היום בערב, כך שעמדו והקפידו את כל אשר הכינו לצרכי סעודה.

הטנדר חלף ביעף על פני הנוף, שועט בכבישים הבין עירוניים שבדרומה של ארץ ישראל, בתוכו קבוצת חסידים אשר שבים זה עתה מאחת הערים הדרומיות שבארץ. חלקם מנמנמים, חלקם משוחחים, וחלקם מעיינים בספר כלשהו, עד שעבר הקול בטנדר כי הנה קרובים המה לעיר נתיבות, שמא יכנסו לתוכה לחלות את פני הצדיק השוכן כבוד בתוכה.

"לאו בכל יומא נקלעים אנו לאיזור זה הכי אין זה הזמנות לחזות בפני הקודש?" טען ר' יענקל בפני בני החבורה, ר' מנדל צינן את ההתלהבות באחת "הלא השעה קרובה לשתיים עתה, וודאי הבית סגור כבר ואין אפשרות לראות את פניו!" טען בהיגיון, אך בכל זאת גברה השתוקקותם עד שאמרו 'אם לא נחזה את פניו, נחזה בדלת ביתו וננשק את מזונת היכלו!'

בשעה שתיים בלילה קם באחת הרה"ק ר' ישראל אבוחצירא ז"ע ממשכבו וזיזר את בני ביתו שיערכו במהירות את השולחן לכבוד ההילולא... "למי נערוך סעודה כעת כאשר כל בני העיר נמים את שנתם? תמהו, אך הוא בשלו.

השולחן אך היה ערוך, ומרן זירם לגשת אל הדלת ולפתחה לבדוק אם יש משהו בחוץ...

וקבוצת החסידים נרתעו לאחור בבהלה שעה שנפתחה הדלת בפניהם ברגע שהופיעו על ידה, ונקראו פנימה בחיבה...

הסעודה המרוממת החלה, רגשות החסידים גאות בתוכם על הזכות המפתיעה שנפלה בחלקם, אינם מנחשים עדיין כמה כבירה הזכות, עד שפתח הרה"ק ה'באבא סאל' את פיו וסח להם -

"לא חשתי היום בטוב, עד שהוכרתי לוותר על עריכת הסעודה, אך הנה זה עתה נגלה אלי הרה"ק ר' מנחם מענדל מויטפסק ז"ע ושאלני על מניעתי מלערוך את סעודה ההילולא עבורו כמנהגי בכל הלילות הצדיקים, כאשר התנצלתי לפניו כי חלש הנני ואין בי אפילו את היכולת לרדת מהמיטה, אחז בידי והקימני למען אוכל לקיים את הסעודה לכבודו."

להשכיל להיטיב

מושג וואס הייסט א דאווענען. וואס הייסט א שבת קודש, א יום-טוב, א בלאט גמרא, וכן הלאה."

"לפעמים אדם נשפע לא מהתוכן עצמו, אלא מהחוש השני השזור בדבריהם הקדושים, המלהיבים לבב אנוש לחפץ ולהשתוקק לעבוד את הש"ת. ולפעמים מקבלים השפעה מעצם השון קדש שמסוגל לקדש את האדם. כך או אף. הצד השווה הוא שמה שמישע השפעה עצומה על הנפש. ושום דבר בעולם לא יכול לעמוד נגד שפע קודש זה."

"מכאן ויאלץ רק מוטל על האדם לקחת את הקדושה, הכחות, השאיפות והמושגים שקיבל בלימוד הספה"ק, ולעבוד עם זה למעשה."

שמעלקא מסכים. "אתה מדבר דברים של טעם. אבל בכל זאת, הרי חז"ל כבר אמרו בראתי תורה תבלין. אם אין לך כחות נגד היצר הרע תלמד דף גמרא. אם לא מספיק תלמד עוד כמה דפים... ועדיין אני שואל מה נחוץ כ"כ ללמוד דווקא ספה"ק."

"זה ברור" עונה בער"ל, "בוודאי שתורה היא התבלין נגד היצר הרע, אבל החיד"א (ברכ"י א"ח סי' א, הובא בשע"ת ומש"ב שם סק"ב להלכה) מביא, שיעיקר התבלין נגד היצר הרע הם 'תוכחות מוסר מרביתו' ד"ל קמאי ונתאי, והיינו, שהגם שכל התורה יש בה כח נגד היצר הרע, אבל עיקר הכח הוא במאמרי מוסר המעוררים את לב האדם להיטיב מעשיו להש"ת."

אורו של משיח

"בכל אופן, למה דווקא ספרי חסידות, הרי יש ספרי מוסר קדמונים, ומשאר גדולים. יש גם ספרים מגמדים שונים לעורר את הלב לעבודתו ית"ש."

"עירבת פה שני נושאים. ספרי מוסר קדמונים בוודאי גם אותם חובה עלינו ללמוד. מרן אד"ש דורש מאיתנו ללמוד ספרי מוסר וספרי חסידות, לא זה או זה, ולא זה במקום זה, שניהם כאחד טובים ונחוצים מאוד. אבל לגוף השאלה, כבר גילה לנו מרן אדמו"ר הרה"ק רבי אהרן מטשערנאביל ז"ע שמה שנוכל לקבל מספה"ק של תלמידי בעש"ט לא נוכל לקבל אותם אפילו בספרים הקדמונים, שיעקרום היה לשעתם, משא"כ ספרי תלמידי בעש"ט טובים לדורות."

"אין אפשר להבין את זה? בלי נקוט שמות, אין יכול להיות שספר שנתחבר לפני מאה וחמישים שנה מועיל יותר מספר שנתחבר ע"י הראשונים?" לא מבין שמעלקא.

בער"ל לא מתבלבל. "אפשר להבין את זה בכמה אופנים. אבל אני חושב שהכי פשוט והכי אמיתי, שזה לא קשור לדרגת המחבר. רק כידוע מצדיקים שנתורת הבעש"ט היא בחינת 'תורה חדשה מאתי תצא', שהוא התנוצצות מאור הגאולה. וממילא אין זה פלא שיש בה מעלה נפלאה שאין בספרים הקדומים."

"אני שומע. ומה הנושא השני". רוצה שמעלקא להבין.

"זה נושא חשוב בפני עצמו, נדבר על זה בהזדמנות אחרת."

להיטיב!

"ייער כחך בער"ל, אני מתחיל להתחבר למה שאתה אומר. ובכל אופן זה לא קל, כמו שהבנת לבד, אני אכן לא לומד כ"כ קבוע. זה בפירוש לא קל."

"בינתיים אתה צודק" מסכים בער"ל לחצאין.

"דהיינו?"

"כל עוד לא קיבלת את הטעם זה יכול להיות לא קל, אין די רגע וואס די וועסט באקומען א טעם דערין, וועסטו נישט זיין מסוגל צו עס אפלאזן. אויף מיין ווארט!"

"בכל אופן, שרק תדע מה שאמר מרן הבעש"ט ז"ע (צוואת הריב"ש) על כך, שהיצר הרע כבר מוכן ליתן לאדם ללמוד ככל אוות נפשו. אך בעיקר הוא מניח את כחותיו ללחום כנגדו שלא ילמוד דברים המביאים אותו להיטיב מעשיו. כגון ספרי הלכה - שבהם לומד אדם מה הוא צריך לעשות כהלכה, או ספרי מוסר - שהם מעוררים את האדם להיטיב מעשיו לשמים. והבעש"ט מרמז זאת בלשון הפסוק, דברי פי - של היצר"ר - און ומרמת, חדל להשכיל להיטיב, דהיינו שהוא מונע ממנו להשכיל - ללמוד דברים המביאים אותו להיטיב."

"זאל זיין מיט הצלחה און מיט א גישמאק!"

מה התועלת?

"אולי תסביר לי את הענין" פונה שמעלקא לבער"ל.

"בחפץ לב שמעלקא, אבל תגיד לי קודם איזה ענין."

"אני מתכוין ללימוד ספרי חסידות. כידוע כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א דורש תמיד להגות בספה"ק של תלמידי בעש"ט תמידין כסדרן, ולפני הימים טובים עורר רבבים על נחיצות וחשיבות הענין. אם אד"ש הורה, ברור שאני מקיים ללא עוררין. וכבר מאז קבעתי חברותא ללימוד זה, אך בכל אופן חושבני שיהיה לי תועלת אם אבין את זה. אם אני אדע לאיזה מטרה אני חותר אני חושב שאגיע יותר טוב למטרה."

"קשה לי להאמין" מתפלל בער"ל, "אתה אומר שכבר כמה חדשים שאתה עוסק בספה"ק, ואתה עדיין שואל מה התועלת?!"

"עובדה שאני לא מרגיש תועלת."

"תגיד את האמת שמעלקא, האם אתה לומד בקביעות, או על בסיס זמן פנוי?..."

שמעלקא מתפתל. "מה פירוש, אני קבעתי חברותא עם חיים, אני לא אניד שלא ביטלנו אף פעם, אבל פחות או יותר למדנו."

בער"ל מבין ענין די מהר. בכל אופן הוא מתעלם ומחליט להתייחס לשאלה עצמה.

"בסדר שמעלקא, אני כמוכן לא אניד פשט בהוראת של אד"ש, אבל אני יכול להגיד לך דברים שאד"ש בעצמו אמר כמה פעמים."

שמעלקא מרוצה. "נו אדרבה, את זה אני רוצה לשמוע."

לעשות נחת רוח

"כולנו יודעים שכל יהודי נשלח לכאן בשביל לעשות נחת רוח לבורא ית"ש. עיקר הנחת רוח שיש להש"ת הוא מיהודים קרוצי חומר הלוחמים נגד החומר העכור שמעכב אותם מלעשות רצונו ית". אך דא עקא, שהעולם הזה הוא לכאורה המקום הכי לא מתאים לעבוד את הש"ת. כי חוץ מ'היצר הרע הבעור בקרבינו תמיד, לא ינוח ולא ישקוט' כלשון הרה"ק הר"ר אלימלך מליזענסק ז"ע, גם החומר של הגוף מסתיר את האור, את הקדושה. כל העולם המלא מכל מיני שטותים והבליים, ורובי המוני בני אדם הרודפים אחר תאוות ליבם רק רע כל היום, זה לא משיפע טוב על בן אדם. בפרט שבעוה"ר גם מבני ישראל רבים הם הרודפים אחר הבלי העולם, וא"כ מה תכלית לבריאה לכאורה."

בער"ל רוצה להמשיך אך שמעלקא קוטע אותו. "אמת ויציב בער"ל, אבל בשביל זה יש בחירה. הש"ת נתן כח לכל אחד ואחד מישראל (עי' טז"ע ד"ה ותפתח קרוב לסוף) לבחור בטוב, עם כל ההסתרות."

"צודק בער"ל, ואיך זה עובד?"

"מה פירוש, בוחרים בטוב וזהו?"

"כן?!! אתה בטוח במה שאתה אומר?"

שמעלקא כבר לא כ"כ נחרץ. "למה לא?!"

"אתה יודע מה שמעלקא, אולי אצלו זה עובד כ"כ פשוט. אצלי בכל אופן, ואצל עוד רבים כמוני זה לא כ"כ פשוט. אפילו אחרי לימוד ספה"ק זה לא כ"כ פשוט, אבל בלי זה, זה ממש עולם אחר לגמרי."

"תסביר בבקשה" מבקש שמעלקא.

"זה נכון שכל אחד קיבל כח הבחירה, אבל על זה גופא אנו דנין. מה נעשה שכחות הגוף רוצים להשתמש בכח הבחירה בכיוון ההפוך מהמטרה. אנתנו צריכים כלי חזק שיתן לנו משקל נגד."

"נו, ומה זה קשור לספרי חסידות?"

תורה תבלין

"הרי זה ברור" מבהיר בער"ל, "כל הלומד ספרי חסידות באופן קבוע, יכול להעיד על זה. ספרי חסידות משיפיעים על כל מציאות האדם."

"ושיהיה ברור. ישנם הרבה סגנונות בספרי חסידות. לא ראי זה כראי זה. אבל כולם! ללא יוצא מן הכלל משפיעים השפעה עצומה על נפש האדם. וזה יכול להיות בכל מיני אופנים. לפעמים אדם נשפע מתוך הדברים שלמד, שמעורר אותו לדעת מה חובתו וזכותו בעולם. מה ה' אלקיך דורש מעמך. לשאוף לעשות נחת רוח להש"ת. לקבל

לתרומות והנצחות
הערות והארות

039.76.56.46

נדבת ידידיו
הרה"ר מנחם מענדל רפפורט
להלג הולדת הבן
ידיד שירווח רובנות דקדושה,
ממנו, ומכל יוצא

נדבת ידידיו
הרה"ר אברהם אריה אייז
להלג הולדת הבן
ידיד שירווח רובנות דקדושה,
ממנו, ומכל יוצא

נדבת ידידיו
הרה"ר ישראל ויצמן
להלג הולדת הבן
ידיד שירווח רובנות דקדושה,
ממנו, ומכל יוצא

נדבת ידידיו
הרה"ר ישראל גולד
להלג הולדת הבן
ידיד שירווח רובנות דקדושה,
ממנו, ומכל יוצא

נדבת ידידיו
הרה"ר הערשל שטערן
להלג הולדת הבת
ידיד שירווח רובנות דקדושה,
ממנו, ומכל יוצא

נדבת ידידיו
הרה"ר ר' לייבוש שליט"א
להלג הולדת הנכדה
ידיד שירווח רובנות דקדושה,
ממנו, ומכל יוצא

נדבת ידידיו
הרה"ר מנחם ישראל וועטנבערג
להלג הולדת הבן
ידיד שירווח רובנות דקדושה,
ממנו, ומכל יוצא

נדבת ידידיו
הרה"ר יודל פישער
להלג הולדת הבן
ידיד שירווח רובנות דקדושה,
ממנו, ומכל יוצא